

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»
на тему:
«УПРАВЛІННЯ НЕПРОФІЛЬНИМИ АКТИВАМИ»
(назва теми)

Виконавець:

Студентки ЦЗФН групи 63Ф12М
Мамліна Ксенія Володимирівна

Науковий керівник:

Д.е.н., доц.
Жердецька Лілія Вікторівна

ОДЕСА – 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасні напрямки розвитку банківської системи України визначають потребу у вирішенні теоретичних, методичних і практичних проблем у цій сфері. Тенденції розвитку національної економіки відображають процес переходу від екстенсивного до інтенсивного розвитку банківської системи, усе більше розширення сфер діяльності банків, опанування ними усе нових сегментів ринку та впровадження нових видів послуг. Це пов'язано зі зростаючим рівнем конкурентної боротьби між банками. Пошук нових джерел залучення ресурсів і сфер поповнення капіталів визначає об'єктивну необхідність активного становлення і розвитку такої важливої складової банківської системи як управління непрофільними активами. Непрофільні активи банку є одним із джерел поповнення капіталу банку. Управління непрофільними активами – це одна з найбільш актуальних проблемних питань, які є не тільки в банківській сфері. Визначено, що важливим завданням менеджменту банку є не тільки отримання прибутку, а і зміцнення його стабільності. Одним із способів зміцнення стабільності є збільшення капіталу банку за рахунок зовнішніх джерел, а саме продажу або передачу в оренду непрофільних активів. Вирішення цього завдання, залежить від складу активів та ефективності їх використання. Саме тому актуальність наукового дослідження цього питання є очевидною, а проблема збільшення ефективності роботи з непрофільними активами є актуальною.

Метою дипломної роботи є дослідження процесів та обґрунтування рекомендацій щодо методичних підходів управління непрофільними активами банків. Досягнення мети зумовлює постановку й розв'язання таких завдань:

- дослідити форми банківської діяльності та проаналізувати класифікацію активів банку;
- встановити сутність і охарактеризувати види непрофільних активів;
- визначити методи та інструменти управління непрофільними активами;

- дати характеристику правовому регулюванню управління непрофільними активами;
- оцінити стан управління активами українських банків на сучасному етапі розвитку;
- проаналізувати склад, структуру та динаміку непрофільних активів (на прикладі ПАТ «МТБ BANK»);
- представити міжнародний досвід управління непрацюючими та непрофільними активами;
- розглянути методичні підходи до оцінки ефективності управління непрофільними активами банку.

Об'єктом дослідження є процес управління непрофільними активами банків.

Предметом дослідження є науково-теоретичні засади та методичні підходи до управління непрофільними активами банку.

Методи дослідження характеризуються поєднанням загальнонаукових (аналізу та синтезу, спостереження, статистичні методи, групування та узагальнення, табличний і графоаналітичний методи), пов'язаних з оцінкою теоретичних і прикладних аспектів управління непрофільними активами банку.

Інформаційною базою дослідження є: наукові публікації та монографічні видання українських і закордонних вчених, нормативно-правові акти України, матеріали наукових конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали НБУ та офіційні інтернет-джерела.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (62 найменування). Загальний обсяг роботи становить 140 сторінок. Основний зміст викладено на 123 сторінках. Робота містить 18 таблиць, 30 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. Мамліна К.В. Управління непрацюючими та непрофільними активами банків: міжнародний

досвід та українська специфіка/ Л.В. Жердецька, К.В. Мамліна // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Topical issues of modern science, society and education» (м. Харків, 28-30 листопада 2021 р.).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні основи управління непрофільними активами банку»** охарактеризовано наукові підходи до визначення поняття «банківська діяльність», «активи банку» та «непрофільні активи» та визначені форми банківської діяльності, класифікація активів банку та визначені різновиди непрофільних активів, розглянуто правове регулювання процесів управління непрофільними активами банків. У другому розділі **«Аналіз практики управління непрофільними активами в банках України»** проведено аналіз методів та інструментів управління непрофільними активами банку. Проаналізовано стан управління активами українських банків на сучасному етапі розвитку. У третьому розділі **«Напрями вдосконалення управління непрофільними активами банку»** розглянуті методичні підходи до оцінки ефективності управління непрофільними активами банку та міжнародний досвід управління непрацючими та непрофільними активами.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

У роботі було розглянута банківська діяльність банків України, зокрема такі поняття як «банківська діяльність», «активи банку», «непрофільні активи банку». Визначені форми банківської діяльності, класифіковано активи банків, виокремлено сутність та види непрофільних активів. Розглянуто правове регулювання процесів управління непрофільними активами банків. Проведено аналіз методів та інструментів управління непрофільними активами банку. Проаналізовано стан управління

активами українських банків на сучасному етапі розвитку. Розглянуті методичні підходи до оцінки ефективності управління непрофільними активами банку та міжнародний досвід управління непрацюючими та непрофільними активами. Зазначене дозволить покращити наукове розуміння поняття «непрофільних активів», удосконалити методичні підходи до його кількісної оцінки та обґрунтувати інструменти управління.

Під непрофільними активами, в загальному сенсі цієї фрази, розуміють всі, що є на балансі комерційного банку, але не приносить йому дохід і ніяк не впливає на ефективність роботи. Наприклад, це може бути верстат, який практично не використовується і в подальшому не буде, машини, квартири, предмети побуту та інше майно, що має вартість. Ці предмети мають певну цінність і є заставним майном під певний виданий кредит, а так само просто майном комерційного банку. Обслуговування та утримання на балансі непрофільних активів часто наносять фінансовим установам лише збитки та не покривають втрати від несплачених кредитів. Згідно з вимогами Національного банку України, банківські фінансові установи повинні формувати та утримувати грошовий резерв до моменту реалізації заставного майна по кожному кредиту, що унеможливорює використання усього обсягу статутного капіталу, а відтак і видачу нових позик.

Комплекс робіт з непрофільними активами є самостійним, складним і важливим напрямком роботи керівників та власників банків. Він постійно повинен знаходитись у центрі уваги, розглядатися як системний процес, тісно зав'язаний зі стратегією банку і вимагає достатніх ресурсів, так як зневага може призвести до того, що непрофільні активи з джерел доходів перетворюються у статті витрат, які погіршують фінансово-економічні показники банку. Різноманітність непрофільних активів не залишає місця для уніфікації порядку управління ними: він залежить від тих завдань, які поставлені перед менеджментом.

Аналіз стану управління активами українських банків на сучасному етапі розвитку дає змогу зробити низку висновків. По-перше, відсутність

злагодженої системи управління активними операціями банку і, як наслідок, недоцільне співвідношення частки працюючих та непрацюючих в структурі активів, призводить до нестійкого фінансового стану комерційних банків і, навіть, до банкрутства багатьох з них. Впровадження комплексу заходів, спрямованих на удосконалення поточної структури активів, що ґрунтуються на використанні сучасного математичного інструментарію та новітніх комп'ютерних технологіях, на нашу думку, вирішить проблему неякісного управління активами банків. По-друге, управління активами комерційного банку повинно бути спрямовано на розміщення ресурсів в максимально доходні активи, що володіють необхідним рівнем ліквідності і мають обмежений рівень ризику. При цьому, керівництво банку повинно прагнути до того, щоб максимізувати поточну вартість активів, а також оптимізації фінансових результатів. По-третє, основними завданнями для підвищення ефективності управління активами Банку на сучасному етапі має бути управління короткостроковою та довгостроковою ліквідністю банку; підтримка і підвищення рентабельності банку; управління достатністю та структурою капіталу, витратами банку, якістю активів; стабілізація або збільшення ринкової вартості банку .

У дослідженні розглянуті методичні підходи до оцінки ефективності управління непрофільними активами банку. Аналіз ефективності управління непрофільними активами передбачає здійснення її комплексної оцінки, за результатами якої можна визначити ефективність управління непрофільними активами та вчасно відкоригувати політику управління банківською установою. Процес оцінки ефективності управління активами в межах банку здійснюється в логічній послідовності й містить шість етапів: аналіз стану управління активами; визначення ефективності управління активами; аналіз результатів розрахунку показників ефективності управління активами; аналіз чинників, які вплинули на результат аналізу ефективності управління активами; надання рекомендацій щодо вдосконалення аналізу та підвищення ефективності управління активами банківської установи; контроль за

виконанням рекомендацій. Розрахунок інтегральних показників для непрофільних активів характеризує ефективність управління непрофільними активами на рівні нижньої межі діапазону «добре». Отже, оцінювання ефективності функціонування та визначення потенціалу управління непрофільними активами має винятково важливе значення для забезпечення сприятливих умов функціонування банківської системи та може слугувати основою стабільного і ефективного розвитку банку.

Проаналізовано міжнародний досвід управління непрацючими та непрофільними активами. Розглянут досвід таких країн як: Німеччина, Ірландія, Великобританія, Іспанія, США, КНР, Нідерланди, Данія. Проаналізовані можливі варіанти для України із залученням іноземного досвіду по роботі з управління непрацючими та непрофільними активами банків.